

SALİSBURY VAKASI (SERGEİ SKRİPAL) SONRASI İNGİLTERE VE RUSYA YANLISI SÖYLEMLER İLE TARAFSIZ SÖYLEMLERİN ANALİZLERİ ÜZERİNDEN İNGİLTERE- RUSYA İLİŞKİLERİNİN GÜNCELİ

Muhammet Murat TEKEK*

ÖZET

Bu çalışma, GRU eski mensubu-rütbeli subay Sergey Skripal'in ve babası Sergey Skripal'i yaşamakta olduğu İngiltere'nin Salisbury Kasabası'nda ziyaret etmek üzere Rusya'dan İngiltere'ye giden kızı Yuliya Skripal'in, 04 Mart 2018 tarihinde, askeri sınıf sınır ajanı Novichok ailesinden nörotoksik A-234 adlı kimyasalın etkisiyle zehirlenmelerinin ardından Rusya ve İngiltere arasında ve bu meydana uluslararası arenada oluşan gerilim esnasında sarfedilen sözlerin ve kullanılan söylemlerin analizine odaklanmaktadır. Çalışmada, hermeneutik bir metodoloji ile; Rusya Federasyonu (RF) devleti yetkilileri kapsamında; devlet başkanı, dışişleri bakanı, devlet başkanı danışmanı, devlet sözcüsü, RF'nin Londra Büyükelçisi ve Rusya yanlısı kişiler, kuruluşlar, diğer tarafta İngiltere devleti yetkilileri kapsamında; başbakan, dışişleri bakanı ve İngiltere yanlısı kişiler, kuruluşlar ve son olarak üçüncü bir söylem kapsamında; tarafsız kalanların söylemleri ele alınmaktadır. Çalışma bu söylemleri belirleyerek text ve context olarak incelemelerini yapmaktadır. Tüm bunlar yapılırken süreç takibi içinde vakadaki gelişmeler de aktarılmaktadır. Bu çalışma; sözkonusu olayın Rusya-İngiltere ilişkilerini siyasi, sosyal, diplomatik, eğitsel, kültürel, askeri boyutta nasıl etkilediğini belirlemeyi amaçlamaktadır. Olayın etkileyemediği ekonomik ilişkiler ayrı bir ara başlık altında ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sergey Skripal, Yuliya Skripal, Salisbury, Novichok, OPCW

THE CURRENT OF ENGLAND-RUSSIA RELATIONSHIPS ON THE ANALYZES OF DISCUSSIONS WITH THE UNITED KINGDOM AND THE RUSSIA AFTER SALISBURY CASE (SERGEY SKRIPAL)

ABSTRACT

This is a study by Yuliya Skripal, daughter of former member of the GRU, Sergei Skripal and her father, Sergei Skripal, visiting Russia from England to visit Salisbury, England, where he lives. The class nerve agent focuses on the analysis of the remarks and discourses used during the tension between Russia and the UK and in the international arena after the poisoning of the Novichok family by the neurotoxic A-234. In the study, with an interpretive methodology; Within the scope of the authorities of the Russian Federation (RF) state; the head of state, foreign minister, head of state consultant, state spokesperson, RF Ambassador to London and pro-Russian persons, organizations and, on the other, the authorities of the UK government; the prime minister, the foreign minister and pro-British people, organizations and finally a third discourse; is the discourse of the neutral. The study determines these discourses and analyzes them as text and context. While all this is done, developments in the case are also reported in the process follow-up. This work; it aims to determine how this event affects the relations between Russia and Britain in political, social, diplomatic, educational, cultural and military dimensions. The economic relations that the event cannot affect are handled under a separate heading.

Keywords: Sergey Skripal, Yuliya Skripal, Salisbury, Novichok, OPCW

Araştırma Makalesi

Makale Gönderim Tarihi: 07.06.2019; Yayına Kabul Tarihi: 10.08.2019

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Polis Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Ana Bilim Dalı, ANKARA; ORCID:0000-0002-8985-4760, E-posta: mmurattekek@gmail.com

Giriş

Rusya Federasyonu Askeri İstihbarat Servisi (GRU) eski mensubu Albay Sergei Skripal'in insan sağlığına etki eden askeri sınıf sinir ajanı Novichok ailesinden nörotoksik A-234 adlı kimyasal ile hedef alınmış olması, uluslararası ortamda Rusya ve İngiltere arasında süregelen suçlamaların ve söylem savaşının görünür nedenini oluşturmaktadır.

Sergei Skripal GRU'daki kariyeri sürerken 1995 yılında İngiltere tarafından angaje edilmiştir. 1999 yılında GRU'dan emekli olmuştur. 2004 yılında Avrupa'daki Rus ajanların isimlerini aktarmak suretiyle İngiltere hesabına çalıştığı iddiasıyla yakalanan double (iki taraf için çalışan) ajan Skripal, 2006 yılında hüküm giyerek 13 yıl hapis cezası almıştır. Skripal cezasını çekmekte iken, ABD Federal Güvenlik Bürosu (FBI)'nun ABD'de 10 kişiden oluşan 'uyuyan' Rus istihbarat hücrelerini deşifre etmesiyle bir ajan takası gündeme gelmiş bilahare Viyana'da havalanında Skripal ve diğer 3 kişi karşılığında içerisinde medyatik isimlerden Anna Chapman'ın da bulunduğu 10 Rus ajan değiş-tokuş edilmişlerdir (BBC 2010).

Skripal, Batı tarafına fiziken de geçtikten sonra ilerleyen zaman içerisinde İngiltere'nin Wiltshire-Salisbury kasabasına yerleşerek yaşamını sürdürmeye devam etmiştir.

Süreç (Söylemler ve Edimler)

Bu bölümde, aralarında birlik olan ve belirli bir zaman dilimi içinde gelişen olay ve hareketler dizisinden olmak üzere 4 Mart 2018'den bu makalenin yazıldığı 2019 yazına kadar geçen süreç takip edilerek, yetkili ve ilgililerce dile getirilen, yayınlanan, yazılı olarak kamuoyunun bilgisine sunulan söylemler ile edimlerin analizlerine yer verilmiştir.

Salisbury'de düşük profilde bir şekilde yaşamına devam eden İngiltere vatandaşlığı kazanmış Sergei Skripal ve babasını ziyaret eden Rusya vatandaşı kızı Yulia Skripal 4 Mart 2018 tarihinde Salisbury kasabasında bir kafe ardından bir restoranda yemek yedikten sonra açık hava tarzı alışveriş merkezindeki bir bankta yığılıp kalmışlardır. Bilinç kaybı yaşayan kişilerden erkek olanın eski bir ajan olduğunun ortaya çıkması konuyu Rusya ve İngiltere arasında alevlenecek hassas bir tartışmaya taşımıştır.

İngiltere olay üzerine ilkin doğal bir refleksle iç güvenlik enstrümanlarını ve savunma birimlerini devreye sokarak soruşturma başlatmış; olay yerinin korunması, delillerin toplanması, askeri yapıdan çok sayıda personel ve ekipmanın bölgeye sevk edilmesi, tanıkların dinlenmesi, kamera kayıtlarının incelenmesi gibi bir dizi soruşturma faaliyetini gerçekleştirmeye başlamıştır. İngiltere bunlardan da önce Başbakan Theresa May vasıtasıyla Rusya'ya çağrıda bulunarak ve kısa bir süre de tanıyarak açıklama talebinde bulunmuştur.

İlk bulgu ve tespitlerin ardından güvenlik birimlerinden (Savunma Bakanı Gavin Williamson, İçişleri Bakanı Amber Rudd, İngiltere Başsavcısı Jeremy Wright, ordu ve istihbarat kurumlarının şefleri) aldığı bilgilerle 12 Mart 2018 günü dönemin İngiltere Başbakanı Theresa May (Başbakanlık Görev Süresi:13 Temmuz 2016-07 Haziran 2019) Avam Kamarası'nda yaptığı konuşmada;"

"Değerlendirmemiz, Rusya'nın ülkeden kaçan bazı kişileri suikastlar için meşru hedefler olarak gördüğü yönündedir. Rusya'nın bu saldırının sorumlusu olması son derece güçlü bir olasılıktır. Eski Rus ajanı Sergey Skripal ile kızının, Rusya tarafından geliştirilen tipte askeri nitelikte, sinir sistemi üstünde etkili bir maddeyle zehirlendiği

anlaşılmaktadır. Rusya'nın devlet destekli yurtdışı cinayetler konusunda sicili kabarıktır ve bazı Rus muhalifleri meşru hedefler olarak görmektedir. Olayın iki makul açıklaması bulunmaktadır: Bu, ya Rus devleti tarafından ülkemize karşı doğrudan yapılan bir eylemdir ya da Rus hükümeti, potansiyel olarak felakete yol açan bu sinir sistemini etkileyen maddenin kontrolünü kaybetmiştir ve başkalarının eline geçmesine izin vermiştir." (NTV 2018).

demıştır.

Theresa May'in yukarıdaki açıklamasının söylem analizini yaptığımızda şunlara erişebiliriz: May, İngiltere-Rusya arasındaki karşılıklı söylemi devlet yetkilileri arasında başlatan ilk üst düzey yetkilidir. Ulusal güvenlik teşkilatlarının değerlendirmelerini içeren brifing alan ve bunu kamuoyuyla paylaşan eski Başbakan'ın söylediklerine göre; Rusya'nın geçmişteki benzer cinayetler hakkında arşiv (sabıka) kayıtları mevcuttur ve sözkonusu kayıtlar bu yeni olayda da haliyle Rusya'nın parmak izini saptamak için yeterlidir. Geçmişteki benzer olaylardan kastedilenin başında tabi ki Aleksandr Litvinenko vakası gelmektedir. May'e göre; zehirlenmeye neden olan sinir ajanıyla Ruslar ya İngiltere'yi, bu ülkenin egemenliğini, dış güvenliğini, vatandaşlarının güvenliğini, prestijini hedef almıştır ya da ikinci bir senaryo olarak; patentine sahip oldukları sinir ajanının üretim, dağıtım vb. kontrolünü kaybetmişlerdir. Olayda kullanılan sinir gazının imalatçısı Ruslar olduğuna göre de bu ancak onlardan kuvvetle şüphelenilmesi halini ortaya çıkarmaktadır.

Theresa May'in açıklamasının son cümlelerine cevap Rusya Dışişleri'ne bağlı Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme ve Kontrolü Dairesi Başkanı Vladimir Yermakov'dan gelmiştir. Dışişleri Bakanlığı'nın Rus elçilerle 21 Mart 2018 günü yaptığı toplantıda konuşan Yermakov; *"Basit bir mantıkla şu iki şey söylenebilir: İngiliz yönetimi ya topraklarındaki bir terör saldırısını önleme becerisine sahip değildir ya da saldırıyı doğrudan ya da dolaylı olarak kendileri düzenlemiştir."* sözlerini sarf etmiştir. Yermakov, ortada İngiltere topraklarında bir Rusya vatandaşına (Yuliya Skripal) saldırının söz konusu olduğunu da vurgulamıştır (Sputnik, 2018).

Bu noktada söylemin analizinden başka bir edim analizi olarak ilaveten denebilir ki; Rusya'nın İngiltere tarafından suçlanması ve suçlu olduğunu iddia etmesi aceleci sayılacak bir tavır olmuştur. Takip eden günlerle birlikte İngiltere iyiden iyiye Rusya'yı olaydan sorumlu tutarak yüklenmeye başlamış ve ilk planda cevaplandırılmasını istediği bazı suçlayıcı tarzda sorular yönelmeyi sürdürmüştür. Doğal olarak bu sorulara Rusya'nın reddeden cevapları karşısında İngiltere tedricen siyasi, diplomatik ve kültürel ilişkileri en alt seviyelere çekecek aksiyonlar sergilemeye başlamış, Rusya'nın da karşılık vermesiyle konu enteresan bir noktaya sürüklenmiştir.

İngiltere, evvela, aldığı bir kararla 23 Rus diplomatın Persona Non Grata/Personae Non Gratae (İstenmeyen kişi/kişiler) ilan ederek Londra'yı terk etmeleri için bir hafta süre vermiştir. Rus diplomatlar ve ailelerinden oluşan yaklaşık 80 kişilik kafile tanınan süreye uyarak 20 Mart 2018'de özel bir uçakla İngiltere'den ayrılmışlardır (Sputnik, 2018; RT, 2018).

Diplomatlar içerisinde Rus gizli servis mensuplarının bulunmasının -Belki de çoğunluğunun- muhtemel olduğu söylenmiştir. İngiltere'nin diplomatları sınır dışı etme aksiyonuna Rusya da müteakabiliyetle (Karşılıklılık) vererek 23 İngiliz diplomatı (Eksik veya fazla değil) sınır dışı etme kararı almıştır. İngiliz diplomatlar da kendilerine tanınan süre içerisinde elçilik bahçesinde toplanan ve elçilikte kalmaya devam edecek olan diğer

elçilik görevlilerinin alkışları arasında Moskova'yı terk etmişlerdir. Kafilenin, İngiltere'ye güvenli ve emniyetli bir şekilde ulaştığı haberini bizzat dönemin İngiltere Dışişleri Bakanı Boris Johnson (Dışişleri Bakanlığı görev süresi:13 Temmuz 2016-9 Temmuz 2018-İstifa) Twitter hesabından bildirmiştir.

İngiltere'yi o tarihlerde endişelendiren bir husus da yaşanmamış değildir: *"Acaba Rusya ihraç ettiği İngiliz diplomatlarının isimlerini ifşa edecek midir?"* II. Dünya Savaşı günlerinden bu yana uygulanan zımnî bir centilmenlik anlaşmasıyla istenmeyen kişi/kişilerin isimleri (Çoğunlukla da diplomatik pasaport taşıyan istihbarat, terörle mücadele gibi hassas çalışmalar yürüten yetkililer) açıklanmamaktadır. Bugüne değin, her iki ülke, *'Kavgada bile söylenmeyecek şeyler vardır'* kuralına uymuş görünmektedirler.

Bunun yanı sıra, o tarihlerde, Avrupa Birliği (AB) kulislerinde Baltık ülkeleri, Fransa, Çekya, Danimarka, İrlanda ve Polonya'nın, Rus diplomatları, ülkelerinden sınırdışı etme kararı alabilecekleri konuşulmuş, ilk hamle Letonya ve Çekya'dan gelmiş, sözkonusu iki ülke Rus diplomatlardan bazılarını sınırdışı etme kararı almıştır. AB üyesi ülkelerin, Salisbury krizinden istifadeyle, ülkelerinde sakıncalı faaliyetler yürüttüğünü düşündükleri Rus yetkilileri topraklarından uzaklaştırma niyetini taşıdıkları bilahare günyüzüne çıkmıştır. Bu arada aynı günlerde Avusturya Başbakanı, münferit bir şekilde, kendilerinin Rus diplomat ihraç etmeyeceklerini açıklamıştır.

İngiltere'nin lobi çalışmaları sadece yukarıda adı geçen ülkeler nezdinde değil doğal müttefiki konumundaki ABD ve Fransa'nın ve ayrıca Almanya'nın devlet ya da hükümet başkanları düzeyinde de etkili olmuştur. Anılan ülkelerin yaptıkları ortak açıklamayla Rusya'yı bir anlamda suçlamaları ve İngiltere'nin yanında blok oluşturmaları İngiltere'nin boş durmayarak bir dizi telefon diplomasisi trafiğine girdiği sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Söylem savaşı esasen her iki taraftan birinin açıklaması ile değil üçüncü bir tarafın açıklamalarıyla açıklanmıştır. Theresa May'in bir telefon ve yüzyüze görüşme trafiğiyle birlikte Fransa Cumhurbaşkanı Macron yanında Almanya Şansölyesi Merkel olduğu halde bir açıklama yapmıştır:

Fransa Devlet Başkanı Macron: *"May'in, üye ülkelerin liderlerine Salisbury saldırısının arkasında büyük ihtimalle Rusya'nın olduğu şeklinde bilgi verdiğini"* kaydetmiş ve şöyle devam etmiştir:

"Tüm üye ülkeler, müttefikleri İngiltere'ye tam desteklerini bildirdiler. Tüm liderler, başka bir açıklaması olamayacağını düşündükleri bu saldırının ardında Rusya'nın sorumluluğunun olduğunu teyit ettiler. Biz bu saldırıyı güvenliğimize karşı ciddi bir tehdit ve Avrupa'nın egemenliğine yönelik bir saldırı olarak görüyoruz" diye konuştu. "Bu saldırıya karşı AB'den ortak bir tepki verilmesi gerektiğini vurgulayan"

Fransa Cumhurbaşkanı Macron, *"Aksi taktirde AB'nin egemen bir birlik olamayacağını"* ifade etmiştir (İnternethaber, 2018).

Theresa May'in, Salisbury'deki olaydan sonra telefon trafiğine girerek veya yüzyüze görüşmeler yoluyla İngiltere lehine lobicilik yaptığını yukarıda belirtmiştik. Macron'un söylemine göre olayın arkasında 'büyük ihtimalle' Rusya vardır. Büyük ihtimalle demek aynı zamanda kesinlik derecesinde değil demektir. Büyük ihtimalle demek yüzde yüz oranına ulaşmamış kesinliktedir. Yüzde bir dahi olsa Rusya'nın çıkabileceği bir açık kapı vardır. Öte yandan, Macron tüm üye ülkeler demistir yani bu AB'ye üye 27 ülkenin İngiltere lehine desteğinin var olduğu demektir. Teyit etmek doğrulamak, gerçeklemek

demektir. Ortak bir tepki verilmesinden kasıt Rus diplomatların sınır dışı edilecek olmasıdır.

İngiltere, bu meyanda, o tarihlerde gerçekleşen AB'ye üye Devlet veya Hükümet başkanları zirvesinde de yoğun bir çaba sarfetmiş ve neticesinde AB'nin Moskova Büyükelçisi'nin istişarelerde bulunmak üzere Brüksel'e çağrılması kararı ve AB tarafından lehine bir açıklama yapılması 'başarısını' göstermiştir.

İngiltere'nin AB hamlesine Rusya kayıtsız ve karşılıksız kalmamak için Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü (KGAÖ)'ne üye ülkelerin¹ büyükelçilerine Moskova'da verdiği brifing ve ardından yapılan açıklama ile cevap vermiştir. Buna göre; "KGAÖ'ye üye ülkeler Rusya'nın Salisbury olayıyla hiçbir ilgisinin olmadığını ve olamayacağını anlamışlardır." denilmiştir (Parstoday, 2018).

Bir Rusya yanlısı söylem olarak KGAÖ'ye üye ülkeler Salisbury olayıyla ilgili Rusya'nın hiçbir ilgisinin olamayacağı yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu ifade Rusya yanlısı oluşturulan cephenin bundaki sonraki süreçte kullanacağı söylemine dair ipucu vermiştir. Buna göre; Rusya ve yanlısı devletler, Salisbury olayında Rusya'nın bir dahli olduğunu hep reddedeceklerdir. Bu ret ve inkar söylemlerden biri Dışişleri Bakanı Lavrov'un; "Rusya'da gerçekleşecek 2018 Futbol Dünya Kupası Organizasyonu'nun sabote edilmek istenmesinden" bahsetmesi olmuştur. Kremlin Danışmanı Dmitry Peskov; "Rusya'nın masumiyetini kanıtlamak için uğraşmayacağını, soğukkanlı kalınmasını, İngiltere'nin kanıt sunmasının ve iddiasını ispat etmesinin daha doğru olacağını" ifade etmiştir. Saldırıya dair tüm izlerin Moskova'yı gösterdiğine dair İngiltere'nin söylemine karşılık olarak Zaharova; "İzlerin Thames Nehri'nde kesildiğini" beyan etmiştir.

Söylemler ilerlerken, İngiltere ve aynı saflardaki diğer ülkelerin açıklamasının Rusya nezdinde hemen karşılık bulduğu görülmüştür. İki ülke arasındaki gerilim bunlarla da sınırlı kalmamıştır. Rusya Dışişleri Bakanı Sergei Lavrov Londra ziyaretini (Esasen iade-i ziyaret) iptal etmiştir.

Bir başka restleşme diplomatik sahada yaşanmıştır. İngiltere'nin St.Petersburg'ta konsolosluk bürosu açmasına dair protokol Rusya tarafından iptal edilmiştir. 24 Nisan 1963 tarihli Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesi'nin IV. maddesi 'Bir Konsoloslukun Kurulması' halini düzenlemektedir. İlgili fıkralar; "Bir konsolosluk, kabul eden Devletin (Örneğimizde Rusya olmaktadır.) ülkesinde ancak bu Devletin muvafakatiyle (onayıyla) kurulur." denilmekte ilaveten konsoloslukun yeri, sınıfı, görev çevresinin onayını kabul eden Devletin inisiyatifine bırakılmaktadır (GİB, 2019). Rusya'nın St. Petesburg şehrindeki konsolosluk binasının iptali hamlesini buna göre ele aldığı değerlendirilebilir. İki ülke arasındaki ilişkilerin minimize edilmesinin eğitim, kültür ve sportif faaliyetler gibi soft alanlara uzanması ilişkilerin ne denli gerildiğinin göstergesi kabul edilebilir.

Akabinde, eğitim ve kültürel alanda bir hamle daha Rusya'dan gelmiştir. Rusya'daki British Council 17 Mart 2018 tarihinde yayınladığı açıklama ile faaliyetlerinin durdurulduğunun kendilerine söylendiğini duyurmuştur. Bu kapatmalar veya sona erdirmeler çerçevesinde British Council'den yapılan açıklama şöyledir: 'Bugün, Rusya'daki British Council'e operasyonları durdurduğunu söylendi. Bu gelişmeden dolayı derinden hayal

¹ KGAÖ askeri hüviyette bir ittifak olup Rusya, Kazakistan, Kırgızistan, Beyaz Rusya, Tacikistan bu ittifakın üyesidirler.

kırıklığına uğradık. Siyasi ya da diplomatik ilişkiler zorlaştığında, insanlar ve kurumlar arasında devam eden diyalogu sürdürmek için kültürel ilişkilerin ve eğitim fırsatlarının hayati olduğu görüşümüzdür. 100'den fazla ülkede yaptığımız gibi, Rusya ile insanlarla uzun vadeli ilişkiler arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine bağlıyız.” denilmiştir (British Council, 2018).

British Council'in beyanatını irdelemek gerekirse; Rusya'daki aktivitelerinin 1959'dan beri devam ettiğini söyleyen sözkonusu kurum, süre açısından Rusya'daki hatırı sayılır varlıklarına dikkat çekmek istemiştir. 100'den fazla ülke söylemiyle global düzeyde bir kuruluş oldukları vurgulanmıştır. 1959 yılından günümüze 58 yıllık bir süredir faaliyetleri bulunan British Council'in bir eğitim ve kültür kuruluşu olduğunun üzerinden geçilmektedir. Dolayısıyla bu kurumun çalışmalarının iki ülke arasındaki diplomatik ve siyasal bir sorunda bir cezalandırma unsuru olarak ortaya konulması doğru bulunmamaktadır. Kurumun kendisinin ve eğitim faaliyetlerinin bu yaşananlarla bir ilgisi de mevcut değildir. British Council'in önceliği ve yaptığı iş esasen öğrenmek isteyenlere İngilizceyi öğretmektir. Bu yaşananlarla British Council'in ne ilgisi olabilir ki?

Diğer taraftan, Rusya, Moskova'da Dışişleri Bakanlığı'nda bir toplantı tertipleyerek ülkesinde görevli diplomatları davet etmiştir. İngiltere'nin Moskova Büyükelçisi'nin katılmadığı toplantıda Rusya yetkilileri olay gününden bugüne İngiltere'nin yönelttiği soruları cevaplandırmış ve İngiltere'nin söylemindeki çelişkili, eksik ve aceleci saydığı taraflara değinerek eleştirilerini yöneltmişlerdir. Rusya sözkonusu toplantıda; *“İngiltere'nin sorduğu soruların cevaplandığını ancak -İngiltere Büyükelçisi'nin bulunmayışına gönderme yaparak- İngiltere'nin cevapları dinlemek istemediğini”* söylemiştir.

Bir başka aksiyon ise Rusya'nın Londra Elçiliği'nden gelmiş, Rusya'ya gidecek İngiltere vatandaşlarına yönelik olarak vize onay sürelerinin uzatıldığı açıklanmıştır. Buna göre; acil hallerde 3 gün diğer hallerde 20 günde vize alınabileceği duyurulmuştur.

Bir diğer yazılı açıklama yine Rusya'nın Londra Elçiliği'nden gelmiştir. Buna göre; 1963 tarihli Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Konvansiyonu ve Kimyasal Silahlar Sözleşmesi (CWC)'ne atıflar yapılarak; *“Sergei Skripal'in hem İngiltere hem de Rusya vatandaşı olduğu ancak kendisinin durumuyla ilgili bilgi alınmadığı, Rusya vatandaşı olan kızı Yuliya Skripal hakkında çok kısıtlı bilgi alınabildiği”* kaydedilmiştir. Rusya'nın soruşturmaya dair işbirliğine hazır olduğu vurgusu tekrarlanmıştır. Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü (OPCW)'den İngiltere'ye gönderilen heyetin objektif kalması hususuna gönderme yapılmıştır.

Rusya'nın Londra Elçiliği'nin açıklaması analiz edildiğinde; elçiliğin teknik olarak konuya yaklaştığı görülmektedir. Elçiliğin bir sözleşmeye, bir vatandaşlık bağına yani tabiiyet hukukuna ve bir heyetin yapacağı teknik bir çalışmaya göndermeler yaparak kesinlik ve Pacta Sund Servanda (Ahde vefa) ilkesine göndermeler yapıldığı anlaşılmaktadır.

Aktarılan süreç içerisinde Rusya'da halk, 18 Mart 2018 tarihinde devlet başkanlığı seçimi için sandıklara gitmiş ve Vladimir Putin yüzde 80'lere yaklaşan büyük bir oy çoğunluğuyla iktidarını 6 yıllığına tazelemiştir.

Konunun bir noktadan sonra iyiden iyiye karşılıklı söylem savaşına dönüştüğü görülmektedir. İngiltere'nin suçlamaları karşısında Rusya, saldırıyı düzenlemek için bir sebeplerinin olmadığı, Rusya'daki kimyasal silahların yok edildiği, bunun da onayının alındığı, olayda kullanılan kimyasalın formülünün açık kaynaklardan bile elde

edilebileceği, soruşturma için işbirliğine açık olunduğu, kanıt sunulması gerektiği, uluslararası anlaşmaların bunu istediği, saldırıdan bir vatandaşının (Sergei Skripal'ın kızı) da zarar gördüğü, ancak bu konuyu araştırırken sordukları soruların cevaplandırılmasında ketum davranıldığı, şeklindeki bir savunma kurgusuyla hareket etmiştir. Rusya kanıt istemeyi söyleminin ana unsuru olarak sürekli kullanacaktır. Rusya durup dururken bir saldırı düzenlemek için nedenlerinin olmadığını söylemektedir. Kaldı ki elindeki tüm kimyasal silahların yok edildiğinin belgelendiğini ve kullanıldığı iddia edilen sinir ajanının konuyla ilgili herhangi bir açık kaynaktan elde edilmesinin zor olmadığını belirtmektedir.

Söylem savaşında İngiltere eski Dışişleri Bakanı Boris Johnson; *"Putin'in, tıpkı Hitler'in 1936 Olimpiyat Oyunları'nda yaptığı gibi, Dünya Kupası organizasyonunu ülkesinin imajını iyileştirmek için kullandığını"* ifade etmiştir. Zaharova karşı söylem olarak ve de cevaben; *"II. Dünya Savaşı'nda Nazilere karşı başarılar kazanmış bir ülkenin Nazilerle kıyaslanamayacağı"* söylemiştir. Rusya ilaveten arşivlerinden çıkardığı bir fotoğraf ile de buna karşılık vererek durumu dokümente etmiştir. Fotoğrafta; 1938 yılında Berlin'de Almanya-İngiltere arasında oynanan bir futbol maçı seremonisinde İngiliz Milli Futbol Takımı'nın Nazi selamıyla tribünleri selamladıkları görünmektedir.

Tarihsel göndermeler yapılması olayın vahametini ortaya koymaktadır. Ruslar Stalingrad savunması ile günümüzde de haklı olarak çok övünmekte ve yıldönümü kutlamalarıyla verdikleri önemi göstermektedirler. Zaharova'nın Nazilere karşı başarıyı dile getirmesi aslında 2.Dünya Savaşı yıllarında İngiltere'nin Rusya kadar kayıplar vermediğine ve Nazilere karşı üzerine düşenleri mükellef bir şekilde yapmadığına dair bir gönderme olarak da ele alınabilir.

Olayın başlangıcından buraya değin, İngiltere tarafında görevinden ayrılana kadar ağırlıklı olarak dönemin Başbakanı Teresa May (Görev Süresi: 13 Temmuz 2016-07 Haziran 2019-İstifa) ve dönemin Dışişleri Bakanı Boris Johnson (Görev Süresi:13 Temmuz 2016-9 Temmuz 2018-İstifa) üzerinden, Rusya tarafında ise 6 yıl için seçilmiş Devlet Başkanı Vladimir Putin, kurduğu ekibinden; Kremlin Sözcüsü Dmitri Peskov, Dışişleri Bakanı Sergei Lavrov, Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Mariya Zaharova ve Rus bürokratlar üzerinden söylem savaşının yürütüldüğü gözlenmiştir. (Theresa May ve Boris Johnson'un istifalarının ardından halefleri İngiltere Başbakanı ..... ve Dışişleri Bakanı Jeremy Hunt söylem savaşında bayrağı devralmışlardır.)

Adıgeçen yetkililer basın açıklamaları ya da uzatılan mikrofonlardan gelen sorulara verdikleri cevaplarla ülkelerinin görüşlerini yansıtan ifadeler kullanmışlardır / kullanmaktadırlar.

Senaryolar

Diğer taraftan, İngiltere'de; Scotland Yard Polisi, Polis Teşkilatı, Savunma Bakanlığı Uzmanları, diğer istihbarat, terörle mücadele ve güvenlik teşkilatı yetkilileri devrede olmasına karşın Skripal ve kızının nasıl zehirlendiklerine dair henüz netleşmiş ve kabul edilebilir bir durum ortaya konulamamıştır. Olay gününden kısa klipler, fotoğraflar, HTS kayıtlarından veriler, tanıkların söyledikleri peyder pey servis edilmeye başlanmakla birlikte yetkililer durumun netleşmesinin haftalar hatta aylar sürebileceğini belirtmektedirler. Şahsi aracının vantilatörüne sözkonusu kimyasaldan konulması, kimyasalın hava yoluyla sirküle olması ve teneffüs edilmesiyle mi, yediğinde içtiğinde zehrin bulunmasıyla mı, kimyasalın evine kadar Moskova'dan gelen kızının bavuluyla ve bir kozmetik, giyim eşyası veya bavula iliştirilen başka bir şeyle gelmiş olmasıyla mı baba-kızın saldırıya maruz kaldıkları hususu henüz esrarını korumaktadır. Sözkonusu

senaryoların her biri uzmanların görüşlerine sunulmakta ve tabii ki doğrulayıcı veya çürütücü ifadeler süregelmektedir. Bir manada, Rusya'nın önüne deliller konularak "Evet ben yaptım." dedirilememiştir.

Rusya ve İngiltere Yanlısı Blokların Söylemleri

Tüm bu gürültünün patirtinin ortasında yaşananların emekli diplomatların, emekli istihbaratçıların, gazetecilerin, kimyasal uzmanlarının söylemlerini ve yorumlarını cazip hale getirmiş, Rusya ve İngiltere basınında yorumlar, değerlendirmeler, neredeyse komple teorileri birbiri ardı ardına gelmiştir.

Üst düzey yetkililerin söylemlerine ara vererek anılan kişilerin söylemlerine bakmak gerekirse iki grup söylemle karşılarız. Bunlardan birincisi; Rusya karşıtı bloğun (İngiltere yanlısı blok) söylemleri ve İngiltere yanlısı bloğun (Rusya karşıtı) bloğun söylemleridir.

Rusya karşıtı bloğun söylemleri:

1-Sergei Skripal ve kızı, Rusya (Putinli Kremlin)'nin içerisinde bulunduğu bir organizasyonla zehirlenmişlerdir. Rusya'nın buradaki motivasyonu duygusal bir nitelik taşımaktadır ki bu da; Sergei Skripal'e ihanetinin bedelini ödetmektir: "Seni bulacağım, takip edeceğim ve fırsatını bulunca öldüreceğim..." İngiltere'ye böyle düşündüren en yakın örnek 2007'deki Aleksandr Litvinenko sabıkası olmuştur.

Öte yandan; "Rusya nasılsa İngiltere'de yerleşik muhalifleri rahat bırakmamaktadır.", "Zaten siber saldırılar da düzenlenmektedir.", "Avrupa'yı çevreleyen askeri tatbikatlar yapıp duran Rusya'nın kendisi değil midir?.", "Kırım'ı yasadışı ilhak eden Rusya'dan başkası mıdır?" türünde söylem ve değerlendirmeler yapılmıştır.

İngiltere'ye göre Rusya'nın saldırıyı düzenlemiş olması çok yüksek olasılıktır ya da bu değilse Rusya silah envanterinin kontrolünü kaybetmiştir. İngiltere Başbakanı Theresa May; "Rusya'nın bu saldırıyı yapması için motivasyonunun, imkan-kabiliyetinin ve niyetinin var olduğunu" söylemiştir. İngiltere'nin saldırının arkasında 'çok kuvvetle muhtemel Rusya var' şeklindeki ifadesi Rusya tarafında oldukça tepki çekmiştir.

Rusya yanlısı çevrenin söylemleri:

1-Rusya, 2018 devlet başkanlığı seçimleri ve 2018 Futbol Dünya Kupası öncesi zor duruma düşürülmek istenmiştir. İngiltere'nin Dünya Kupası'na gitmeyebileceği bile konuşulmuştur. Spor tarihinde daha önce turnuva, şampiyona veya olimpiyatların boykot edilmesinin örnekleri mevcuttur. Rusya'nın Arjantin Büyükelçisi yaptığı açıklama ile; Futbol Dünya kupasına tüm ülkelerin gönül rahatlığıyla gelmesi çağrısında bulunmuştur. (İngiltere ve Rusya 2018 Futbol Dünya Kupası'nı düzenlemeye aday ülkeler arasında evsahipliği için yapılan elemelerde yarışmışlardı.)

2-Suriye'deki genel durumla prestij kazanan ve güç sergileyen Rusya'nın prestijine zarar verilmek istenmektedir.

3- İngiltere başta olmak üzere Avrupa'daki Rus istihbarat istasyonlarına darbeler vurulması arzulanmaktadır. Nitekim Times Dergisi'ne beyanat veren Boris Johnson; Rus diplomatların sınırdışı edilmeleri kararını; "Rus istihbaratının yıllarca kendine gelememesine sebep olacak bir darbe" olarak yorumlamıştır (BBC, 2018).

4-Tüm olanlar Rusya'nın prestijini zedelemeye ve Rusya'nın uluslararası ortamda artan popülaritesini kırmaya yöneliktir. Planlayan ise İngiltere Dışişleri Bakanı'dır.

5-Saldırıda kullanılan madde İngiltere'nin Salisbury şehrine 8 km. uzaklıkta bulunan Porton Down'dan getirilmiştir.

Rusya'ya göre İngiltere'nin yönelttiği suçlamalar dayanaktan yoksundur. Rusya en temelde sözkonusu maddenin örneklerinin kanıt olarak sunulmasını istemektedir. Bunun yanı sıra birlikte çalışılabileceğini sürekli ifade etmektedir. Rusya, İngiliz gizli servislerinden "MI5 tarafından izlenen, bir başka servis MI6 tarafından kontrol edilmiş/edilen bir casusu öldürme riskini göz göre göre almaya değer mi?" sorusunun düşünülmesi gerektiğini ifade etmektedir. Rusya'nın buradaki söylemini analize tabi tutmak gerekmektedir: Rusya'nın, ülkesinde yaşamakta olan ve bir dönem kendisi lehine casusluk yapmış kişileri belirli bir süre koruyucu gözlem içerisinde tuttuğu bilinmektedir. Bu kişilerin yaşadığı yer, görüşeceği kişiler, yapacağı açıklamalar hep gizli servis tarafından belirlenmekte ve onaylanmaktadır. Rusya bu noktada İngiltere'nin de aynı hassasiyeti ve düzeni sağladığını düşünüyor gibidir. Ancak Batı'da Rusya'da olduğu gibi bir kontrollü yaşamın sürmesi Batı geleneği, yaşam tarzı ve imkan-fırsatları içerisinde pek mümkün görünmemektedir. Kaldı ki Skripal zaten böyle bir takibat altında yaşasa idi İngiliz gizli servisi saldırı hazırlıklarını sezebilirdi.

Öte yandan, Rusya'nın, kimyasaldan etkilenen kişiler arasında halen vatandaşı durumundaki Yulia Skripal'in durumunu 1963 Tarihli Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesi ile ilişkilendirerek soruşturma zeminine girmek istediği de anlaşılmaktadır. Sözleşmenin V.maddesi 'Konsolosluk Görevleri' başlığını taşımaktadır. V.maddenin I. fıkrası; "Devletler hukukunca kabul edilen sınırlar çerçevesinde gönderen devletin (Burada Rusya) ve bu devletin uyruğu bulunan gerçek ve tüzel kişilerin çıkarlarını kabul eden Devlet (Burada İngiltere)'te korumak" şeklindedir. Rusya bu eksikliği giderebilmek için iç mekanizmasını harekete geçirmiş bir araştırma komitesi vasıtasıyla soruşturma başlatmıştır. Rusya şu ana kadar tüm söylemini yayınladığı bir memorandumla Dışişleri Bakanlığı vasıtasıyla kamuoyuna da sunmuştur.

Rusya soruşturma zeminine girmenin veya konuya bir yerlerden enjekte olmanın hesaplarını Yuliya Skripal'in kuzeni üzerinden de denemektedir.

İlim-Fen-Teknik

İngiltere ve Rusya Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü (OPCW)'ne üyeler ve bu çerçevede Kimyasal Silahlar Sözleşmesi (CWC)'nin imzacı devletleridir. Rusya sözkonusu örgütün ve anlaşmanın öncülerinden olduğunu söylemektedir. Ayrıca, CWC'nin III. maddesine istinaden elindeki kimyasal stokları tasfiye ettiğini, bunun da onaylandığını dile getirmektedir. Rusya CWC'nin IX. maddesinin II. fıkrasının işbirliği önerdiğini ve işbirliği taleplerinin on gün içinde cevaplandırılması gerektiği ısrarla kaydetmiş ancak sonuç alamamıştır.

İngiltere inceleme yapması için merkezi Hollanda'da bulunan OPCW'den bir heyeti ülkesine davet etmiştir. OPCW'den heyetin incelemelerde bulunması, toplananların uluslararası tarafsız laboratuvarlarda incelenmesinin 2-3 hafta alacağı açıklanmıştır. Rusya, heyetin tarafsız kalacağına inandığını söylemiştir. Bu noktada Rusya'nın tereddütleri de yok değildi: "Neyin örneği nasıl alındı? Alınan numunelerin doğru olduğunu kim doğrulayacaktır?" gibi sorular uzayıp gitmektedir.

OPCW'den beklenen haber 12 Nisan 2018'de gelmiştir. Buna göre;OPCW Skripallere yönelik olarak sinir gazı kullanıldığını tespit etmiş ancak sinir gazının adını vermemiştir. (BBC 2018).

5 Temmuz 2018 tarihinde enteresan bir haber geçilmiştir. Buna göre; İngiltere'de polis, ülkenin güneydoğusundaki Wiltshire bölgesinde bir çiftin, dört ay önce eski Rus casus Sergey Skripal ve kızı Yulia Skripal'e suikast girişiminde kullanılan Novichok sinir gazıyla zehirlendiğini açıklamıştır. Adlarının Charlie Rowley ve Dawn Sturgess olduğu düşünülen çift, Cumartesi günü Amesbury kasabasındaki bir evde bilinçlerini kaybetmiş halde bulunduğu kaydedilmiştir. Amesbury kasabasının, eski Rus casus ve kızının zehirlendiği Salisbury kasabasının birkaç kilometre uzağında olduğuna da dikkat çekilmiştir (BBC, 2018).

İki GRU Mensubu (mu?)

İngiltere ve Galler Kraliyet Savcılığı Teşkilatı (The Crown Prosecution Service-CPS)'nin 5 Eylül 2018 tarihinde Skripallerin zehirlenmesi ile ilgili açıklama yaparak faillerin isimlerini Aleksandr Petkov ve Ruslan Boşirov olarak vermesi Salisbury vakasını tekrar ve oldukça hararetlendirmiştir. Buna göre CPS tarafından Sergei Skripal'i öldürmek için komplo kurmak, Sergei Skripal, Yulia Skripal ve Nick Bailey cinayetine teşebbüs, Kimyasal Silah Yasası'na aykırı olarak Novichok'un kullanımı ve bulundurulması, Yulia Skripal ve Nick Bailey'e niyetle ağır bedensel zarar vermek suçlamaları getirilmiştir. CPS, Skripal vakasındaki iki zanlının kimliklerini duyururken, "*Aleksandr Petrov ve Ruslan Boşirov'un iadesi için başvuruda bulunmayacağız. Zira Rusya Anayasası, kendi vatandaşlarının yurtdışına iadesine izin vermiyor*" açıklamasını yapmıştır. "*Ancak Avrupa Birliği'ne giriş yapmaları ihtimaline karşı Avrupa çapında yakalama emri çıkarılmıştır.*" denilmiştir (CPS, 2018).

Hemen akabinde Theresa May, Avam Kamarası'nı bu iki kişinin GRU mensubu şahıslar olduğu yönünde bilgilendirmiştir. May "*Bu olayın Rus devletinin üst düzeyinde GRU dışında bir yerde onaylandığı neredeyse kesin görünüyor*" demiştir. Tespit etmek gerekirse; May'in üst düzeyden kastedtiği kişinin Putin olduğu kesindir.

May aynı konuşmasında;

"Eldeki kanıt dosyasından yola çıkarak, hükümet, kimliği açıklanan iki zanlının, GRU olarak da bilinen Rus askeri istihbarat subayları olduğu sonucuna varmıştır. GRU çok iyi kurulmuş bir emir komuta zincirine sahip son derece disiplinli bir teşkilattir. Skripal vakası plansız, programsız, gelişigüzel bir operasyon değildir. Rusya'nın neden olduğu tehdide karşı İngiltere'nin ulusal güvenlik aygıtındaki araçları tüm çaplarıyla tam teşekküllü olarak kullanmaya söz veriyorum. Rus istihbarat servisleriyle baş edebilmek için kolektif çaba göstermek gerekmektedir. GRU'nun eylemleri tüm vatandaşlarımıza ve tüm müttefiklerimize yönelik tehdittir. Salisbury soruşturmasına öğrendiklerimiz ve daha geniş çaplı olarak bu teşkilatla ilgili bildiklerimiz temelinde, artık bilhassa GRU'ya karşı kollektif çabalarımızı artırmalıyız."

demiştir (Sputnik, 2018).

Cevap için, Rusya yanlısı söylemi ile ele alacağımız haber ajansı Sputnik'in 6 Eylül 2018 tarihinde web sayfasında yer bulan; "*İngiltere Maceralar Diyarı: Skripal olayı zanlıları hakkında ne biliyoruz, akıllara takılanlar neler?*" başlığıyla yayınlanan bir inceleme yazısına bakılacaktır. Bu yazı, 5 Eylül 2018 günü İngiltere adli makamlarının açıklamalarının hemen ardından gelmiştir. Yazı vakanın başından bu yana İngiltere'nin neredeyse tüm iddialarına cevap (karşılık) verir türdedir.

Bahsekonu yazıda;

“Eski Rus ajan Sergey Skripal ve kızı Yuliya 4 Mart'ta Salisbury'de zehirlendi. Olayda 'Noviçok' isimli sinir gazı kullanıldığı iddia edilerek, bundan hiçbir kanıt olmadan Moskova sorumlu tutuldu. Çok geçmeden İngiltere ve müttefikleri, bu bahaneyle Rusya'ya karşı yaptırımlar getirip Rus diplomatları sınır dışı etti. Aradan aylar geçmesine rağmen bilgi paylaşımı ve işbirliği konusunda hiçbir olumlu adım atılmadı, ancak suçlamalar devam etti. Son olarak İngiltere Kraliyet Savcılığı Teşkilatı olayın faillerinin isimlerini Aleksandr Petrov ve Ruslan Boşirov olarak açıkladı. İngiltere Başbakanı Theresa May de ellerindeki dosyaların ikilinin GRU'dan, yani Rus askeri subaylar olduğunu gösterdiğini iddia etti. May ayrıca emrin üst düzeyden geldiğini ileri sürdü.” (Sputnik, 2018).

denilmektedir.

Yazıya Sergei Skripal'in eski bir ajan olduğu hatırlatılarak başlanılmaktadır. 'Zehirlendi' derken edilgen bir yapı vardır. Fail belirtilmemektedir. Yazının ilk cümlesi Rusya'nın başından beri istediği ancak İngiltere'nin sunamadığı kanıtı/kanıtları talep etmekle devam etmektedir. Sputnik'e göre İngiltere'nin söyledikleri iddiadan öteye gitmemektedir. Rusya değil Moskova yani Rusya'yı yönetenler sorumlu tutuldu denmektedir. İngiltere ve müttefiklerinden kastı AB üyesi ülkelerdir. Başından bu yana işbirliği öneren Rusya bu noktada da bu teklifini dile getirmektedir.

Devamla; *“Arapsaçına, hatta bir polisiye öyküye dönüşen bu olayda senaryoların, komplo teorilerinin ardı arkası kesilmedi. "Nasıl oldu?" sorusu akıllardaki yerini korurken, İngiltere tarafından anlatılanlarda hâlâ bilgi eksiklikleri ve çelişkili yanlar var. Peki, şimdiye kadar olanlara dair neler biliyoruz, neler anlatıldı? Süreç nasıl gelişti?”* şeklinde ifadeler kaydedilmektedir.

İngiltere'nin söylemleri Sputnik tarafından hafife alınarak komplo, senaryo vb. kelimeler ile tanımlanmaktadır. Senaryo; bir olayı başka bir yöne, amaca ulaştırmak için uydurulan yalan demektir. Komplo ise; birine ya da bir kuruluşa karşı topluca alınan, o kimseyi ya da kuruluşu güç duruma sokacak gizli karardır. Başka bir tanımlamayla; topluca ve gizlice yürütülen herhangi bir plan, iş demektir. Sputnik'in değerlendirmesi İngiltere'nin söylediklerinin yalan olduğu, Rusya'ya karşı alınmış bir yıpratma, suçlama, zor duruma düşürme, mahkum ettirme, karalama vb. eyleminin bir parçası olduğu yönündedir. Kamuoyunu tatmin edecek bir şekilde olay aydınlatılmamıştır. Tutarsızlıklar, çelişkiler, doldurulamamış anlar vardır.

Yazı, *“İngiliz basınında olayın nasıl gerçekleştiğine dair 'Küçük insansız hava araçlarıyla havadan ölümcül gaz saçıldı', 'Rus 'suikastçiler' babasını görmek için İngiltere'ye gelen Yuliya Skripal'le birlikte uçağa binip valizine 'Noviçok' (A-234) sinir gazını sürdü' gibi sayısız senaryolar mevcut. Fakat May, tüm bunlara rağmen Rusya'yı olayla ilgili dezenformasyon yaymakla suçluyor.”* diye sürmektedir.

Sputnik bu noktada, olayın başından beri ortadan atılanları pratiklendirmiştir. Konuyu ekzajere ederek (Abartarak), uçtaki söylemleri dile getirerek Rusya'nın mağduriyetini sergilemek istediği anlaşılmaktadır. Litvinenko vakasında Rusya sıklıkla dezenformasyon yaymakla suçlanmıştı. Şimdi Sputnik rövanşını aynı hususu bu defa İngiltere aleyhine dile getirerek almak istemektedir.

Yazı şu şekilde devam etmektedir:

“Öte yandan İngiltere polisinin ‘iki Rus suikastçiyeye’ ilişkin raporunun tam da parlamentoda Theresa May’e soruların yöneltileceği oturumdan önce yayınlandığına dikkat çekmek gerek. Nitekim, oturumda muhalifler May’i Brexit konusunda topa tutmayı planlıyordu. Raporda verilen iki ismin de muhtemelen sahte isim olduğu ileri sürüldü. Raporun yayınlanmasından yalnızca bir buçuk saat sonra da May, ikilinin GRU’dan olduğunu söyledi. Bu bağlamda, raporda Avrupa’da rahatlıkla seyahat edip İngiltere’ye daha önce de geldiği belirtilen ‘suikastçilerin’ mesleğinin İngiliz istihbaratı tarafından bu kadar kısa bir sürede nasıl tespit ettiği de merak konusu.”

Sputnik’e göre; Theresa May taktik bir anlayışla İngiltere Parlamentosu’nda Brexit yüzünden köşeye sıkıştırılacağı bir anda gündemi tekrar Skripaller vakasına çekmiştir. Kendisine sunulan raporda Petrov ve Boşirov isimlerinin ve soyisimlerinin sahte olduğunu söylediği halde May nasıl oluyor da birkaç saatlik sürede bahsekonu iki ismin GRU’dan olduğunu söyleyebilmektedir? (Bu noktada Sputnik bir noktayı gözardı etmiş görünmektedir. Bir kişinin bir gizli servis mensubu olup isminin gerçek dışı olmaması anormaldir.)

Yazıdaki ifadeler devam edersek; *“Basında suikastçi olduğu iddia edilen kişilerin son derece düşük kalitede iki fotoğrafı yayınlandı. Rapora göre, ‘Petrov’ ve ‘Boşirov’ soyadlı bu kişilerden en az 4 Mayıs’tan beri şüpheleniliyordu. Hal böyleyken bu kadar uzun bir zamanda Rusya Dışişleri Bakanlığı’ndan söz konusu kişilerin biyometrik verileri ve fotoğrafları neden alınmadı?”* denilmektedir.

Söz konusu iki fotoğrafın havalanında kimlik kontrolü esnasında alınmış fotoğraflar olması ihtimali yüksektir. Havalimanından çıkış, kütüphane kartı üyeliği, ehliyet vb. türde işlemlerin yapıldığı insan sirkülasyonunun yüksek seyrettiği anların bazı aşamalarında yüksek çözünürlüklü fotoğraflar elde edilmesi bazen çok da önemsenmeyebilmektedir. Buradaki durumda buna benzer olabilir. İngilizler Rusların dikkatini çekmemek için veya soruşturmanın gizliliğini bozmamak için fotoğraflarla ilgili bilgi talep etmemiş olabilirler.

“Yuliya Skripal’le birlikte Londra’ya uçtuğu iddia edilen ‘suikastçilerin’ İngiltere’ye gidiş süreleri ve ortaya atılan teorilerle ilgili de uyumsuzluklar var. İkili aktarmasız uçuşla Moskova’dan Gatwick Havalimanı’na 2 Mart’ta iniş yaptı. Yuliya Skripal ise bundan tam 24 saat sonra Heathrow Havalimanı’na indi.”

Sputnik bu noktada haklı görünmektedir. Erkenden ortaya atılan bu iddia uçuş saatleri ve varışlarla çürümüş görünmektedir.

Diğer yandan ‘suikastçilerin’ herkesin kullandığı bir uçakla, toplu taşıma ile seyahat ettiği belirtiliyor. Buna göre, Rus istihbarat dairesinin ajanlarına özel olarak seyahat etmelerini sağlamak için araç tahsis etmeye yetecek parası olmasa gerek (!) Ayrıca iddiaya göre, ikili 3 yıldızlı bir otelde kalıp hiçbir özel korunak olmadan zehirli maddeyi saçtı ve madde mucizevi şekilde onları hiç etkilemedi. Nedendir bilinmez, madde odaya onlardan sonra giren otel görevlileri ve diğer müşterileri de etkilemiyor.

Bu paragrafta eğer bu iki kişi özel bir görevle görevlendirilmiş olsalardı daha özel bir şekilde İngiltere’ye ulaştırılmaz mıydı? sorusu düşündürölmek istenmiştir. Ayrıca yine 3

yıldızlı otel vurgusu ile istenilmesi halinde daha konforlu bir konaklama imkanı sağlanabileceğine gönderme yapılmaktadır. Oysa ki istihbarat görevlileri dikkat çekmemek için şatafatlı yolları tercih etmemiş olabilirler (Wallace vd. 2010: 174). Bu hususlar atlanmış olabilir.

Yazının ilerleyen satırlarında olayı detaylarına iyiden iyiye girilmektedir:

“Skripallerin zehirlendiği gün, yani 4 Mart'ta 'katiller' 11.48 treniyle Londra'dan Salisbury'e hareket eden trene bindi. Kamera görüntülerine bakılacak olursa, ikili, trene bindikten 10 dakika sonra Skripallerin istasyonun kuzey batısındaki ve yürüyerek 25 dakikada ulaşılabilen evlerinin yönüne doğru hareket etti. Bu sırada da Skripaller, araçlarındaki GPS'i dahi kapattıkları ve gizemli yolculuklarından evlerine dönmüş olabilirler. Olayla ilgili soruşturma nedense hâlâ şimdiye kadar Skripallerin Porton Down'a mı yoksa 4 ay sonra Don Sturgess ve Charlie Rowley çiftinin zehirlendiği Amesbury'e mi gittiğini açığa çıkarmadı. Polis raporunda 'Petrov' ve 'Boşirov'un 11:58-13:05 saatleri arasında neler yaptığı açıklanıyor ve ikilinin bu süreç içinde Skripallerin evinin kapı koluna zehirli maddeyi sürdüğü belirtiliyor. May'e göre, Rusya ikiliyi bu işlemi gerçekleştirmek için 2000'li yılların başından beri hazırlıyordu.İngiliz polisinin kamera görüntülerinde 'suikastçilerin' gülümseyerek tren istasyonuna doğru gittiği Avon Nehri'ni geçtiği görülüyor. Skripallerin hastaneye kaldırılmadan önce gittikleri şehir merkezindeki pizzacı da arkalarında kalıyor. Polis Skripallerin kapısına zehirli maddeyi sürdükten sonra ikilinin şehir merkezine nasıl geldiğini açıklamıyor.”

Burada suçlamalardaki saat ve mekan uyumsuzluğuna değinilmektedir.

“Olayla ilgili akıllara takılan onca soru varken, soruşturma tüm bunları yanıtsız bırakıyor. Önümüzdeki günlerde de İngiltere'nin yeni iddiaları doğrultusunda muhtemelen Rusya'ya karşı yeni yaptırımlar getirilecek. Nitekim yakın zamanda cinsel taciz suçlamaları yüzünden Liberal Parti'den atılan İngiliz milletvekili John Woodcock, Londra'nın NATO'nun müttefiklerinden birine saldırılması halinde ortak askeri eylem gerçekleştirilmesi öngörülen maddesini hatırlattı. Tüm bu suçlamaları reddeden Moskova ise soruşturmada işbirliği teklifi yöneltiyor, fakat Londra şimdiye kadar işbirliğine yanaşmadı.”

Moskova şu ana değin işbirliği, birlikte soruşturma vb.'ni teklif ederken Londra savaş tamamları çalmaya başladığı belirtilmektedir (Sputnik, 2018).

İki ay sonra Kasım 2018'de, İngiltere, yeni Dışişleri Bakanı Jeremy Hunt vasıtasıyla, Londra'da Policy Exchange isimli düşünce kuruluşunun etkinliğinde, Londra'nın Moskova'yı 'kurallara dayalı uluslararası sisteme' döndürmek istediğini, fakat Rusya'nın, tutumunu değiştirmemesi halinde 'çok ağır bedel ödeyeceğini' söyledi. Policy Exchange'in düzenlediği 'Brexit sonrası İngiltere'nin dünyadaki rolü' isimli panelde konuşan Hunt, "Yakın bir zamana kadar Rusya'nın uluslararası hukuk sisteminin bir parçası olmak istediğini düşünüyordum, eskiden SSCB ile olan ilişkilerimize nazaran Rusya ile tamamen yeni ilişkiler kurma olanağı bulmamız bizi çok memnun etmişti, ancak daha sonra, 2008'de

Gürcistan, 2014'teyse Kırım işgal edildi, siber saldırılar oldu, Salisbury'de kimyasal silahlı saldırı yapıldı" ifadelerini kullandı (Sputnik, 2018).

Hunt'ın '*Rusya'nın çok ağır bedel ödeyeceğini*' söylediği cümlesinde uyarı ve tehdit sezilenmektedir. Ancak İngiltere'nin söylem ve eylem arasında dolduramadığı her boşluk İngiltere'nin söylemini esasen zayıflatmaktadır. Diğer taraftan, Rusya'nın uluslararası hukuk sisteminin bir parçası olduğunu düşünmek istemek ya da bunda yanıldığı ifade etmek aslında Rusya'nın uluslararası hukuk düzeninde yer almıyor anlamına gelmektedir. 'Yeni ilişkiler' ile kastedilen ise Rusya'daki İngiliz yatırımları ile Londra'daki Rus yatırımlarıdır. Bundan dolayı İngiltere günümüzde iki şekilde mutludur. İngiliz petrol şirketleri Rusya'da iş yapmakta para kazanmaktadır. Rus oligarklar İngiltere'nin yasal düzenlemeleri çerçevesinde servetlerini Londra'daki başta gayrimenkuller olmak üzere çeşitli yatırımlara taşımaktadırlar. Eşleri konforlu bir yaşam sürmektedir. Çocuklarını iyi eğitim görmeleri için buralarda okutmaktadırlar. Hatta Londongrad (Bu kelimenin bileşenleri; Londra ve Rusça'da şehir anlamına gelen gorad kelimesinden müteşekkildir.) ibaresi kullanılmaktadır. Fakat İngiltere Rusya'nın hegemonik her hamlesinden derin rahatsızlık duymaktadır. İngiltere kapitalizme geçiş aşamasındaki ülkelere parasal krediler temin etmektedir. Oysa ki biraz Rusya periferinden ayrılık yolundaki Gürcistan, Ukrayna gibi ülkelere müdahaleler İngiltere ve İngiliz sermayedarlığı için can sıkıcıdır.

Nitekim Theresa May 17 Mart 2018 tarihli bir beyanatında; "*Bugün Rus halkıyla herhangi bir ihtilafımızın olmadığını yineliyorum. Bu ülke birçok Rus için evleri oldu ve yasalarımıza uyan, toplumumuzun gelişimine katkıda bulunan herkesi ağırlamaktan memnun olacağız. Fakat Rus yönetiminden İngiliz vatandaşlarına ve topraklarımızdaki diğer kişilere gelen tehdide asla tahammülümü olmayacak*" demiştir (Sputnik, 2018).

Hunt'un ifadesinde Rusya-İngiltere ilişkilerinin tarihine göndermeler de vardır. Stalin döneminden beri kötü seyreden SSCB-Batı ilişkileri Doğu Bloku'nun yıkılışıyla acaba uluslararası sisteme istenen şekilde uysalca dahil olabilecek miydi? Putin'in icraatlarını bunun olmayacağını göstermiştir. Hunt Rusya'nın Putin vasıtasıyla uluslararası düzenin aktörlerinin işin içinde olduğu karşı koyuşlarını eleştirmektedir.

Rusya-İngiltere İlişkilerinde Etmenler

Rusya ve İngiltere devletlerinin ilişkilerine etki eden faktörleri bu noktada belirtmenin bu çalışmanın bütünselliğine katkı sunacağı değerlendirilmektedir. Bunlardan birincisi iki devlet arasındaki ekonomik ilişkilerdir.

Bir Temel Etmen; İngiltere-Rusya Ekonomik İlişkileri

Rusya'dan (Rus elitlerinden) İngiltere'ye sermaye akışı mevcuttur. Rus elitler gayrimenkul alımı, hizmetler sektöründeki (Muhasebe, kamu ilişkileri, hukuk, bankacılık) alımlarıyla İngiltere'de para harcamaktadırlar. İngiliz menşeli British Petroleum (BP) ve Shell, Rusya'daki enerji sektörüne milyarlarca poundluk yatırımları mevcuttur. Rus elitlerinin eşleri ve çocukları sağlanan konforlu ve seçkin bir ortamda yaşantılarını sürdürmekte, çocukları yüksek düzeyli okullarda eğitimlerine devam etmektedirler. İngiltere'ye seyahat eden Ruslar vize ödemektedirler. İngiltere'nin 2017 yılında Rusya'ya yaptığı ihracat 6 milyar pound civarındadır. Örneğin; Birleşik Krallık'ın Salisbury olayına dair yanıtının May tarafından açıklanmasından bir gün sonra Rus Gazprom Londra'da 750 milyon Euro'luk bir Euro tahvilini piyasaya arz etmiştir. Tahviller büyük bir hararetle talep görmüştür. Ertesi gün Rus yetkililer 4 milyar dolar değerinde bir Euro devlet tahvilini piyasaya sürmüşlerdir. Bu tahvillerin yarısı Birleşik Krallık yatırımcıları tarafından satın alınmıştır (Allan 2018: 20-21).

İngiltere bu bağlamda bir dilemma yaşamaktadır: Bir tarafta Rusya ile ekonomik ilişkilerin ve bağların iyiliği, umut vadeden geleceği, diğer tarafta siyasal-diplomatik ilişkilerde zaman zaman beliren krizler ve karşılık verme mecburiyeti. İngiltere mevcut yasalarını (Yabancı sermaye akışının denetlenmesi, vize koşullarını düzenlemeleri vd.) işletip sıkılaştırma konusunda caydırıcı olamamakla eleştirilmektedir. İhracat ve yatırımlarının arttırılması, piyasaların dışarıya açılması, kaynaklara erişimin sağlanması ve sürdürülebilir küresel gelişim temel hedefleri ve Rusya'nın bu sayılanların gerçekleştirilmesi için müsaitliği İngiltere'nin söylemi ile edimi arasındaki uçurumu kapatamamaktadır. Böylelikle İngiltere caydırıcı bir tavır sergileyememekte ve vatandaşlarına karşı ölümcül eylemlerle karşı karşıya kalmaktadır (Allan 2019: 24-25).

Bir Psikolojik Etmen; Russophobia

Russophobia İngiltere'nin Rusya'ya dair hissettiklerini anlamakta önemli bir kavramdır. Russophobia; Rusya hakkında olumsuz duygular, hoşnutsuzluklar, korku, nefret, küçümseme ve/veya önyargılar içeren duygu, düşünce, hassaslık durumlarıdır. Russophobia'nın oluşmasında; Rusya'nın sunduğu Bolşevik ve sonrasında Sosyalist model ile kapitalizmin karşısına dikilmesinin, Rusların kuvvetli donanmalar bulundurabilmesiyle global manada güç dengesinin bir tarafı olabilmesinin, güçlü enerji rezervlerine sahip olmasının, büyük yüzölçümünün etkileri vardır. Savunma sanayinde kaydettiği gelişmelerin günümüzde tanıtımlarını yapması başkaca önemli bir etkidir.

İstihbarat dünyasında bu fobinin temelini ise onyıllar öncesine dayanan Cambridge Beşlisi operasyonu teşkil etmektedir. Kim Philby ve arkadaşlarından oluşan şebeke dönemin Rus gizli servisince büyük bir sabırla ve zaman harcanarak devşirilmişti. Rusya, bu çalışma vasıtasıyla İngiliz Dış İstihbarat Servisi, Dışişleri Bakanlığı ve İngiliz bürokrasisi gibi hassas stratejik kurumlardan yıllarca önemli bilgiler ve haberler alabilmişti (Temur, 2014).

İngilizlerin sergiledikleri tepkide; bilinçaltılarında Russophobia'nın etkilerinin olup olmadığı hususu değerlendirilebilir mi? sorusu bu noktada düşünülebilir.

Bir Kriminal Etmen; Rusya'nın Ajan Ölümleriyle İlgili Arşiv (Sabıka) Kaydı

Rusya, İsrail, Çin gibi ülkeler ihanetleri cezalandırma konusunda hassasiyet taşıyan devletlerdir. ABD'de hassas olmakla birlikte ölümlerle sonuçlanacak denli aksiyonlar almamaktadır. Rusya'nın kendisine ihanet ettiğini tespit ettiği eski servis mensuplarını, ajanları yıllar sonra dahi olsa öldürttüğüne dair bir kanaat vardır. Böyle düşünülmesinin nedeni; eskiden bir Rus gizli servis mensubu iken Batılı ülkelere çalışmış kişilerin zehirlenerek ölmesidir. Aleksandr Litvinenko bunun bir örneğidir. Öte yandan soğuk savaş yıllarında Batı için çalışmış ajanların Rusya tarafından ölümlerle cezalandırılmaları da bu kanaatin oluşmasında etkilidir. Rusya'nın etrafında dönüp duran bu tür iddialar, tespitler ve durumlar Rusya'yı olağan şüpheli durumuna getirmiştir.

Söylemcilerin Söylem Tarzlarının Değerlendirilmesi

Söylemleri tarz açısından da özetlemek gerekirse aşağıdaki tespitlere ulaşılmaktadır:

İngiltere tarafında eski başbakan Theresa May'in söylemlerinde; Rusya'yı suçlayıcı, Rusya aleyhine iddiacı, Rusya'yı uluslararası topluma şikayet edici, belki biraz aceleci bir söylem kullandığı görülmüştür. May'in hedefinde açık seçik Putin bulunmakta idi.

Rusya tarafında Kremlin Sözcüsü Zaharova'nın söylemleri; İngiltere'yi yalanlayıcı, alegorik, alaycı, İngilizleri ve anlayışlarını hicvedici, masalsı unsurlar içeren tarzda

gelişmiştir. Örneğin 17 Mart 2018 tarihinde Rossiya 24 TV kanalına mülakat veren Zaharova Londra'nın sözkonusu zehirli gaz için neden 'Noviçok' kelimesini kullandığını açıklarken; *"Tüm dünya 'Noviçok' sözcüğünü öğrendi. Bu sözcük dünya genelinde Rus kökleri olan bir sözcük olarak algılanıyor. İngiltere Başbakanı bu maddenin formülüne sahip değil, Başbakan anında Rusya'yı, Ruslara ait bir şeyi, dikkatleri anında ülkemize çekmesi gereken bir adı kullanıyor ve bu ad beklemeksizin medyada dolaşmaya başlıyor"* demiştir (Sputnik, 2018).

A-234 adlı sinir gazının 'Noviçok' olarak anılmasının kasıtlı olduğu yönünde Rusya'nın Londra Büyükelçisi Aleksandr Yakovenko da 22 Mart 2018 tarihli bir söyleminde; *"Londra'nın kullanıldığını iddia ettiği sinir gazının ismini farklı zikrettiğini, İngiltere Dışişleri Bakanı Boris Johnson'ın A-234 dediğini, ancak İngiltere Başbakanı Theresa May konuşurken de 'Noviçok' ismini kullanarak, Rusya ile ilgili yapay bir bağlantı kurulmaya çalışıldığını"* ifade etmiştir (Sputnik, 2018).

Rusya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Mariya Zaharova'nın söylem tarzına ilişkin başkaca bir örnek ise; iki şüpheli şahıs (Petrov ve Boşirov) olayıyla ilgili olarak kullandığı ifadelerdir: *"İngiltere, Petrov ve Boşirov hakkında bilgi vermeyi reddediyor, buna parmak izleri de dahil. Ayrıca yayınlanan fotoğraflar aynı fonda, aynı uzaklıkta çekilmiş. Görünüşe göre, GRU personeli senkron yürümeyi öğrenmiş. Trollüğün kralını yapıyorlar."* (Sputnik, 2018).

Zaharova'nın son açıklaması Salisbury Olayı'nın yıldönümünde olmuştur. 03 Mart 2019 günü Zaharova; İngiliz vekiller Bob Seely ve Ian Austin'in İngiltere Dışişleri Bakanı Jeremy Hunt'a bir mektup göndererek Rusya'nın Londra Büyükelçisi Aleksandr Yakovenko'nun KGB ve askeri istihbarat servisi Rusya Ana İstihbarat Dairesi'yle (GRU) bağlantısını araştırmasını talep etmelerini değerlendirmiş şöyle konuşmuştur: *"İngiliz basınının Skripal vakasının yıldönümünü aleni yalanlarla kutlamaktadır. Salisbury'nin yıldönümü, İngiliz bulvar gazetelerinde hakkıyla kutlandı ve her zaman olduğu gibi ilgi yapıldı. En önemli Sovyet-Rus casus bulundu ve bu Londra büyükelçimiz Aleksandr Yakovenko oldu"*. Görüleceği üzere Zaharova kendince tepeden bakan ve üstten bakan tavrını sürdürmüştür.

Kremlin'in Danışmanı Dimitri Peskov söylemlerinde; kanıt isteyici ve reddedici tarz hakimdir. Peskov 20 Mart 2018 günü yaptığı bir açıklamada; *"Moskova'nın eski Rus ajan Sergey Skripal ve kızının zehirlenmesiyle ilgili suçlamalar konusunda masumiyetini kanıtlanmasının değil, Londra'nın yönelttiği suçlamaları kanıtlanması gerektiğini, mantıklı davranılması ve öncelikle İngiltere'den suçlamalarıyla ilgili kanıt beklenilmesi gerektiğini"* söylemiştir. Peskov'un kanıt isteyen söylemi süreç boyunca sürecektir.

Dışişleri Bakanı Lavrov'un söylemi; misilleme ve bürokratik ilerlemiştir. Lavrov'un bireysel beyanlar vermek yerine söyleminde Dışişleri Bakanlığı kanalını vekil tayin ettiği değerlendirilmektedir.

Rusya'nın Londra Büyükelçisi Aleksandr Yakovenko sürecin henüz başında iken 18 Mart 2018 tarihinde bir beyanıyla elçiliğin yaklaşımına ve yapacaklarına dair ipucu vermiştir: *"Tarafımıza ultimatoma niteliğinde suçlamalar yöneltildi. Bu tür şeyleri affetmeyiz. Çok aktif bir çalışma yapacağız, elbette hukuk çerçevesinde"* ifadelerini kullanmıştır. Rus diplomat, Rusya'ya sürekli olarak suçlamalar yönelten Londra'nın Skripal davasıyla ilgili hala herhangi bir kanıt sunmadığını da sözlerine eklemiştir. Yakovenko bir bürokrat-diplomat olarak kendisine hukukun müsaade ettiği ölçüde hareket edeceklerini söylemektedir. İngiltere'nin ifadelerini içselleştirerek ultimatoma olarak algılaması yaptığı

diplomatlık işinin bir sonucudur. Yakovenko açıklamasıyla; bir dosya, bir sunum veya karşı argümanlar hazırlayacakları yönünde de sinyal vermiştir (Sputnik, 2018).

Devlet Başkanı Vladimir Putin, Sergei Skripal ile ilgili biraz daha sert bir söylemle; Sergei Skripal'ın hain ve şerefsiz olduğunu söyleyecek kadar öfkeli.

Sıralananlar politika yapıcı ve karar vericilerdir. Her türlü söylem içerisine girebilmeleri olağan görünmektedir. Öte yandan, Rus yetkililer ortak soruşturma ve işbirliği önerileri hep sonuçsuz kalmıştır. İngiltere'nin suçlayıcı ve iddialı ataklarının Ruslar tarafından savunulduğu ve savurulduğu görülmektedir. Önemli bir yönetsel değişikliği kaydetmekte fayda vardır: 2019 yaz dönemi itibariyle süreci yaşayan İngiltere tarafında Başbakan (Theresa May) ve Dışişleri Bakanı (Boris Johnson) görevde değildir. Rusya tarafında ise tüm aktörlerin görevlerinin başında buldukları görülmektedir. Sadece Boris Johnson'un Theresa May'in istifasının ardından Başbakanlık için adının geçtiği söylenmektedir.

Sonuç

M16 için çalışmış eski GRU subayının alışveriş merkezindeki bir bankta bilinçsiz halde bulunması ve ardından ortaya çıkanlar, ekonomik ilişkiler istisna olmak üzere, Mart 2018'den itibaren İngiltere-Rusya arasındaki siyasal, diplomatik, kültürel ve sportif ilişkileri oldukça olumsuz biçimde etkilemiştir. Olayın ertesinde yapılması gereken - Doğrudan veya dolaylı suçlamalar yerine- bir dizi soruşturma, teknik ve fenni incelemeler yaptırmak, uluslararası tarafsız inceleme kurumlarını ve uzmanlarını ülkeye davet etmek, işbirliği tekliflerine olumlu cevaplar vermek olmalıydı. Kaldı ki kamera görüntülerinin incelenmesi ve yorumlanması, tanıklarla konuşulması gibi birçok adımlardan oluşan tahkikat süreçlerinin olaydan günler, aylar sonra bile devam edebildiği görülebilmektedir.

Öte yandan, medya üzerinden konuşularak devletler arasındaki ilişkilerin yürütülemeyeceğini en sade politikacıların veya bürokratların bilmesi gerekmektedir. Yapılan erken değerlendirmelerden sonra gerçeklerin ortaya çıkmasıyla iddia eden tarafın zor durumda kaldığına sıklıkla rastlanılmaktadır. Her ne olursa olsun diyalog kanalları açık tutulmalıdır. İngiltere iddialarında ve söyleminde haklı da çıkabilir. Ancak bozulmuş uluslararası ilişkileri toparlamak zaman almaktadır. Bu esnada zarar gören ise çoğunlukla ülkelerin insanları olmaktadır. Örneğin; British Council'in faaliyetlerinin durdurulmasıyla dil öğrenenlerin eğitimleri kesintiye uğramıştır. Konsolosluk binasının iptaliyle ticaret, seyahat, turizm amaçlı vize temin etme uğraşında olanlar zorlanacaktır. Gerilimle girilen Dünya Kupası organizasyonunda İngiliz ve Rus taraftarlar arasında sokaklarda kavgalar ve elektriklenmeler yaşanmıştır. Diplomatların sınırdışı edilmesiyle diplomatik hafıza silinmiş olacak, yeni gelen diplomatlar yeni köprüler, yeni bağlar kurmakla zaman kaybedecektir.

Bu çalışmada İngiltere-Rusya devletleri arasındaki ilişkilerin ekonomik ilişkiler hariç diğer türdeki ilişkiler (Siyasal, sosyal, diplomatik, kültürel, sportif vd.) bakımından olumsuz yönlerde etkilendiği ancak bunun da retorik bazda gerçekleştiği, sözkonusu ülkelerin isterlerse söylemleriyle ilişkilerde tekrar pozitif bir alana kayabilecekları sonucuna ulaşılmıştır. Diğer taraftan, İngiliz kriminologlarının bu olayın sofistike kurgusunu deşifre etmeye biraz daha zaman harcayacakları muhtemel görünmektedir.

KAYNAKÇA

- ALLAN, Duncan (2018.12). "Salisbury Saldırısı Sonrası Birleşik Krallık'ın Rusya'ya Yönelik Politikası-I". *Turquie Diplomatique*: 20-21.
- ALLAN, Duncan (2019.01). "Salisbury Saldırısı Sonrası Birleşik Krallık'ın Rusya'ya Yönelik Politikası-II". *Turquie Diplomatique*: 24-25.
- TEMUR, Ferit (2014). *20. Asrın Casusluk Şebekesi Cambridge Beşlisi*. Ankara: Hitabevi Yayınları.
- WALLACE, Robert - H. Keith MELTON (2010). *CIA Kendini Anlatıyor Casusluk*. (çev. Algan Sezgintüredi). İstanbul: NTV Yayınları.

İnternet Kaynakları

- BBC (2010). "Soğuk Savaş'tan Bu Yana En Büyük Casus Takası". (Erişim Tarihi: 06.06.2019).
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2010/07/100709_spies_exchanged
- NTV (2018). "Theresa May Eski Rus Casusun Zehirlenmesinde Rusya'yı İşaret Etti". (Erişim Tarihi: 06.06.2019).
<https://www.ntv.com.tr/dunya/theresa-may-eski-rus-casusun-zehirlenmesinde-rusyayi-isaret-etti,ozZEkrBKJke45s5KdJ0SYg>
- Sputnik (2018). "Rus Dışişleri: İngiltere ya Kendisini Koruyamadı ya da Skripal Olayının Arkasında Kendisi Var". (Erişim Tarihi: 06.06.2019).
<https://tr.sputniknews.com/rusya/201803211032727532-rus-disisleri-ingiltere-kendisini-koruyamadi-skripal/>
- Sputnik (2018). "Londra'nın Sınır Dışı Edeceği 23 Rus Diplomat Büyükelçilik Binasından Ayrıldı". (Erişim Tarihi: 06.06.2019).
<https://tr.sputniknews.com/avrupa/201803201032708839-londra-sinir-disi-edecegi-23rus-diplomat-buyukelcilik-binasindan-ayrildi/>
- RT (2018). "Expelled Russian Diplomats Leave Embassy in London". (Erişim Tarihi: 06.06.2019).
<https://www.rt.com/news/421799-expelled-diplomats-leave-embassy/>
- Internethaber (2018). "Gerilimde Yeni Perde: Avrupa Birliği de Harekete Geçiyor!". (Erişim Tarihi: 06.06.2019).
<https://www.internethaber.com/gerilimde-yeni-perde-avrupa-birligi-de-harekete-geciyor-1857591h.htm>
- Parstoday (2018). "Rusya Dışişleri: Batı'nın 'Novichok' Olarak Kodladığı Sinir Gazı Hiçbir Zaman Rusya'da Üretilmedi". (Erişim Tarihi: 06.06.2019).
http://parstoday.com/tr/news/world-i103400-rusya_d%C4%B1%C5%9Fi%C5%9Fleri_bat%C4%B1'n%C4%B1n_'novichok'_olarak_kodlad%C4%B1%C4%9F%C4%B1_sinir_gaz%C4%B1_hi%C3%A7bir_zaman_rusya'da_%C3%BCretilmedi
- GİB (2019). "Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesi". *Resmi Gazete Tarih: 27 Eylül 1975 Resmi Gazete Sayı: 15369 Karar Sayısı: 7/10222*. (Erişim Tarihi:

- 06.06.2019).
https://www.gib.gov.tr/sites/default/files/fileadmin/CifteVergilendirme/Konsolosluk_viyana_anlasma.htm
- British Council (2018). "Statement from the British Council on Russia". (Erişim Tarihi: 06.06.2019).
<https://www.britishcouncil.org/contact/press/statement-british-council-russia>
- BBC (2018). "NATO, 7 Rus Diplomatın Akreditasyonunu İptal Etti". (Erişim Tarihi: 06.06.2019).
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-43557078>
- BBC (2018). "OPCW Skripallere Sinir Gazı Saldırısını Doğruladı, Gazı Açıklamadı". (Erişim Tarihi: 06.06.2019).
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-43740406>
- BBC (2018). "İngiltere'de Bir Çift, Eski Casus Skripal'e Saldırıda Kullanılan Sinir Gazıyla Zehirlendi". (Erişim Tarihi: 06.06.2019).
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-44720218>
- CPS (2018). "CPS Statement-Salisbury". (Erişim Tarihi: 06.06.2019).
<https://www.cps.gov.uk/cps/news/cps-statement-salisbury>
- Sputnik (2018). "İngiltere Başbakanı, Skripal Vakası Zanlılarının Rus İstihbarat Subayı Olduğunu İddia Etti". (Erişim Tarihi: 06.06.2019).
<https://tr.sputniknews.com/avrupa/201809051035059933-may-skripal-iki-zanli-rus-istihbarat-subayi-iddiasi/>
- Sputnik (2018). "İngiltere Maceralar Diyarı: Skripal Olayı Zanlıları Hakkında Ne Biliyoruz, Akıllara Takılanlar Neler?". (Erişim Tarihi: 06.06.2019).
<https://tr.sputniknews.com/analiz/201809061035077314-skripal-rusya-ingiltere-may-gru-sputnik-petrov-borisov/>
- Sputnik (2018). "İngiltere Dışişleri Bakanı Hunt: Rusya 'Ağır Bedel Ödeyecek". (Erişim Tarihi: 06.06.2019).
<https://tr.sputniknews.com/avrupa/201811011035954151-ingiltere-disisleri-bakani-jeremy-hunt-rusya-agir-bedel/>
- Sputnik (2018). "İngiltere: Rusya'ya karşı atılacak adımları en kısa zamanda belirleyeceğiz". (Erişim Tarihi: 06.06.2019).
<https://tr.sputniknews.com/avrupa/201803171032677636-ingiltere-rusya-karsi-atilacak-adimlari-en-kisa-zamanda-belirleyecegiz/>
- Sputnik (2018). "Zaharova: Londra 'Noviçok' Adını Özellikle Kullandı". (Erişim Tarihi: 06.06.2019).
<https://tr.sputniknews.com/rusya/201803171032678240-zaharova-londra-novicok-adini-ozellikle-kullandi/>
- Sputnik (2018). "Rus Büyükelçi: Skripal Davasını Çözmek İçin Dedektif Hercule Poirot'un Bilgeliği Gerekli". (Erişim Tarihi: 06.06.2019).

<https://tr.sputniknews.com/rusya/201803221032748527-rus-buyukelci-skripal-davasini-cozmek-icin-dedektif-hercule-poirot-bilgeligi-gerekli/>

Sputnik (2018). "Rusya'nın Londra Büyükelçisi: Bu Tür Şeyleri Affetmeyiz". (Erişim Tarihi: 06.06.2019).

<https://tr.sputniknews.com/rusya/201803181032679447-rusyanin-londra-buyukelcisi-bu-tur-seyleri-affetmeyiz/>

